



Σχεδιο δρασης για την Ευρωπη

Απρίλιος 2014



Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή



European Economic and Social Committee
Comité économique et social européen
Europees Economisch en Sociaal Comité

www.eesc.europa.eu



Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
Εισαγωγή	5
I. Δήλωση της ΕΟΚΕ	6
II. Επιχειρήματα υπέρ ενός σχεδίου δράσης για την Ευρώπη	7
III. Σχέδιο δράσης της ΕΟΚΕ	9
A. Μία οικονομική Ένωση	9
B. Κοινωνική ένωση.....	13
Γ. Μία δημοκρατική Ένωση και μία Ένωση των πολιτών	15
Βιβλιογραφία	18

Πρόλογος

Τέλος για πάντα στη «μη Ευρώπη»

Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 αποκάλυψε τις αδυναμίες του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και τις μεγάλες ελλείψεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η οποία μπόρεσε να επιβιώσει μόνο με το τίμημα κρίσεων και κλυδωνισμών που υπονόμισαν την αξιοπιστία της στα μάτια τόσο του υπόλοιπου κόσμου όσο και των ίδιων των πολιτών της. Το μεγαλύτερο πρόβλημα της Ένωσης σήμερα είναι η αυξανόμενη αντιδημοτικότητα της, σε όλα τα κράτη μέλη ανεξαιρέτως. Αυτό δε που φοβόμαστε για αύριο είναι ένας πραγματικός «σεισμός» στις προσεχείς ευρωεκλογές του Μαΐου.

Τα «μανιφέστα» και οι «κατάλογοι προτάσεων», που πολλαπλασιάζονται τούτη την περίοδο της προεκλογικής εκστρατείας, δημιουργούν την εντύπωση ότι η Ευρώπη είναι υποχρεωμένη να επιλέξει ανάμεσα σε τρεις δρόμους, που οδηγούν και οι τρεις σε αδιέξοδο: τη διάλυση και την επιστροφή στη διακυβερνητική προσέγγιση, που σηματοδοτεί τον θάνατο του ευρωπαϊκού ονείρου της «Ευρώπης των λαών» και θέτει σε κίνδυνο την ειρήνη και τις μελλοντικές γενιές τη διατήρηση της παρούσας κατάστασης, δηλαδή μιας «Ευρώπης ανολοκλήρωτης», ανίκανης να προστατεύσει τους πολίτες της, που τείνει περισσότερο να τους διαιρεί παρά να τους ενώνει· ή την ταχεία μετάβαση σε ένα ομοσπονδιακό μοντέλο, που, όσο ελκυστική και αν είναι, προσκρούει στον διάχυτο σκεπτικισμό των Ευρωπαίων πολιτών; Πώς να δεχθούν να εμπιστευθούν περισσότερες εξουσίες σε όργανα που αποδείχθηκαν ανίκανα να ακούσουν και να λάβουν υπόψη τους τις προσδοκίες των Ευρωπαίων;

Υπάρχει, ωστόσο, και ένας άλλος δυνατός δρόμος: να στηριχθούμε στα ισχυρά οικονομικά και κοινωνικά μας στοιχεία, να εντοπίσουμε και να ενοποιήσουμε τα κοινά μας συμφέροντα και πάνω σ' αυτό το θεμέλιο να οικοδομήσουμε πολιτικές που οδηγούν σε αμοιβαία αλληλεγγύη. Πρόκειται για επάνοδο στην κοινοτική μέθοδο όπως εφαρμόστηκε από τον Jean Monnet, μια μέθοδο που έχει δοκιμαστεί στο παρελθόν και ξεκινά από τον καθορισμό ενός προορισμού που θα κατακτηθεί σταδιακά και όχι από μια ιδεολογία.

Ο προορισμός αυτός είναι μια ισχυρή και αλληλέγγυα Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να γίνει πιο ανθεκτική, για να αντεπεξέλθει στις μελλοντικές κρίσεις. Για τον σκοπό αυτό, χρειάζεται περισσότερη αλληλεγγύη, όχι μόνο μεταξύ των κρατών μελών, αλλά και μεταξύ των πολιτών. Πρέπει να προτείνει στους πολίτες μια πραγματική οικονομική ολοκλήρωση—σε κάθε περίπτωση απαραίτητη για τις χώρες που είναι επιλέξιμες για το ενιαίο νόμισμα—σε χρονικό ορίζοντα 10-15 ετών. Αυτό σημαίνει σταδιακή συγκέντρωση ορισμένων δημοσιονομικών, φορολογικών και κοινωνικών αρμοδιοτήτων. Μόνον όταν αποκτήσει ισχυρή και αλληλέγγυα Οικονομική Ένωση, θα μπορέσει η Ευρώπη να ξαναπάρει τον δρόμο προς μια μορφή προηγμένης Πολιτικής Ένωσης, που θα έχει όμως αποφασιστεί από τους πολίτες της. Ας μην κάνουμε πάλι το λάθος της Συνταγματικής Συνθήκης. Οι πολίτες δεν θα είναι διατεθειμένοι να δεχθούν ενδεχόμενες μεταβιβάσεις πολιτικής κυριαρχίας παρά μόνο όταν δουν απτά ότι όντως το ευρωπαϊκό επίπεδο τους προσφέρει μια πρόσθετη ταυτότητα. Γι' αυτό, είναι απαραίτητο να γίνουν κατανοητές αυτές οι μεταβιβάσεις από τις πολιτικές δυνάμεις, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαδραματίζει εδώ πολύ σημαντικό ρόλο. Τα μέλη της, αναγνωρίζοντας την ευθύνη τους, συσπειρώθηκαν γύρω από ένα «Σχέδιο δράσης για την Ευρώπη». Με το σχέδιο αυτό η ΕΟΚΕ προτείνει έναν πραγματικό, απτό και προστό προορισμό για μια αυριανή Ευρώπη στην υπηρεσία των πολιτών της.

Henri Malosse
Πρόεδρος της ΕΟΚΕ

Εισαγωγή

Η δήλωση που διατυπώνεται ακολούθως απευθύνεται πρωτίστως στους Ευρωπαίους πολίτες. Χωρίς την παρουσία και τη συμμετοχή τους, το ευρωπαϊκό σχέδιο θα κατέρρεε. Οι Ευρωπαίοι πολίτες είναι οι βασικοί πρωταγωνιστές στους δύσκολους αυτούς καιρούς.

Το δεύτερο μέρος του παρόντος εγγράφου θέτει τα θεμέλια της αναθεώρησης των παραμέτρων της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της οργανωμένης ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών στη βάση της «κοινοτικής» μεθόδου.

Το τρίτο μέρος συνιστά το σχέδιο δράσης, το οποίο απευθύνεται πρωτίστως στο νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή, φέρνοντας στο προσκήνιο μια σειρά συγκεκριμένων μέτρων, τα οποία στηρίζονται στις δραστηριότητες και τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ.

I. Δήλωση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ)

Η φωνή σας για μια ανταγωνιστική, κοινωνική, δίκαιη και δημοκρατική Ευρωπαϊκή Ένωση Πέντε χρόνια για να σώσουμε την Ένωση!

Η Ευρώπη βρίσκεται σε ένα σταυροδρόμι. Έχουμε μπροστά μας πέντε χρόνια για να σώσουμε και να ανοικοδομήσουμε την Ένωση αντλώντας διδάγματα από την χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία οδήγησε σε κοινωνική και πολιτική κρίση. Οι εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όπως και η ανανέωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 2014, προσφέρουν μια σημαντική ευκαιρία για αλλαγές πολιτικής, καθώς και για έναν ευρύ διάλογο σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης.

Ως γέφυρα με την κοινωνία των πολιτών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προτρέπει όλους τους πολιτικούς παράγοντες να προχωρήσουν προς την επίτευξη μιας συμμετοχικής, κοινωνικής και δίκαιης ολοκλήρωσης. Πρέπει να οικοδομήσουμε την αλληλεγγύη, ούτως ώστε να εξουδετερώσουμε τα εθνικά εχθρικά συναισθήματα και τους αυξανόμενους εγωισμούς. Η αποτυχημένη διαχείριση της κρίσης ενθάρρυνε τον λαϊκισμό και έδωσε νέα ώθηση στα αντιευρωπαϊκά κινήματα. Γι' αυτό χρειαζόμαστε μία σαφή και συνολική απάντηση στους φόβους των Ευρωπαίων πολιτών όσον αφορά την οικονομική κατάσταση και την απασχόληση.

Η απάντηση δεν είναι ο εθνικισμός και ο λαϊκισμός, αλλά η ευρωπαϊκή δράση. Αυτό που χρειάζεται είναι ένα επενδυτικό πρόγραμμα που θα στοχεύει στην αναδιάρθρωση της οικονομίας και της κοινωνίας κατά τρόπο ώστε να χρησιμοποιούν αποδοτικά τους πόρους, να είναι βιώσιμες και καινοτόμες, να μην εισάγουν αποκλεισμούς και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες ενός γηράσκοντος ευρωπαϊκού πληθυσμού. Αυτό θα προετοιμάσει την Ευρώπη για το μέλλον και θα την καταστήσει παγκοσμίως ανταγωνιστική. Αυτή η απάντηση πρέπει να εστιαστεί στον πολίτη.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλείται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στον αναπροσανατολισμό των τρεχουσών πολιτικών. Το Κοινοβούλιο μπορεί να βοηθήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση να επαναπροσδιορίσει τη θέση της με την εδραίωση της Οικονομικής Ένωσης, της Κοινωνικής Ένωσης, καθώς και της Δημοκρατικής Ένωσης και της Ένωσης των Πολιτών και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των Ευρωπαίων πολιτών.

Ζητούμε μια ανταγωνιστική, κοινωνική, δίκαιη και δημοκρατική Ένωση που αξιοποιεί πλήρως το δυναμικό της Ευρώπης: μια Ένωση με ισχυρές αξίες, δικαιώματα και πολιτικές: μια πραγματική Ένωση. Γι' αυτόν τον λόγο είναι τόσο σημαντική η προσέλευση στις κάλπες!

II.

Επιχειρήματα υπέρ του «Σχεδίου δράσης για την Ευρώπη»

Μια κοινότητα αξιών. Το παρελθόν, οι τρέχουσες προκλήσεις και ένα όραμα για το μέλλον

Είναι σημαντικό να υπενθυμιστούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και οι λόγοι που την κατέστησαν απαραίτητη. Μετά τον Πρώτο και τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, η Κοινότητα αποτελούσε μια ορθολογική απάντηση στις χειρότερες συγκρούσεις που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα. Ύστερα από 70 χρόνια ειρήνης, ορισμένοι τείνουν να λησμονούν ότι χωρίς αυτό το επίτευγμα, κανένα από τα επιτεύγματα που ακολούθησαν δεν θα ήταν δυνατό. Η Ευρώπη ήταν μια διαιρεμένη ήπειρος όταν ήρθε αντιμέτωπη με τη Μεγάλη Ύφεση και οι συνέπειες ήταν τραυματικές: μαζική ανεργία, πείνα και απόγνωση - μια οικονομική κρίση, η οποία πυροδότησε τον εθνικισμό, το φυλετικό και το ταξικό μίσος. Αυτές οι εξελίξεις και οι διαιρέσεις οδήγησαν απευθείας στον πόλεμο. Αποφασισμένοι ότι αυτό δεν έπρεπε να επαναληφθεί ποτέ ξανά στο μέλλον, οι ιδρυτές της ενωμένης Ευρώπης ίδρυσαν κατ' αρχάς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) - και η ειρήνη που επήλθε με την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποτέλεσε το μεγαλύτερο τους επίτευγμα.

Σήμερα γνωρίζουμε ότι, ακόμη κι αν η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται απλώς, ορισμένα πρότυπα μπορεί να - και όντως - επανεμφανίζονται. Θα πρέπει, επομένως, να επαναξιολογήσουμε με σταθερότητα και σαφήνεια τις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες - σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, ελευθερία, ισότητα, αλληλεγγύη και πολυμορφία - στις οποίες θεμελιώνεται η Ευρώπη και τις βασικές αρχές - δημοκρατία, κράτος δικαίου και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων - χάρη στις οποίες, οι αξίες αυτές έγιναν πραγματικότητα. Για την εδραίωση αυτών των αξιών, η Ευρώπη ανέπτυξε δημοκρατικές διαδικασίες και μέσα για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης. Η διδασκαλία αυτών των αξιών στους Ευρωπαίους πολίτες με στόχο την τήρηση και τη διάδοσή τους καθίσταται επίσης μείζον προτεραιότητα. Η Ευρώπη χρειάζεται πολιτικές που να αντικατοπτρίζουν αυτές τις αξίες. Ιστορικά, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η Ευρωπαϊκή Ένωση που τη διαδέχθηκε είναι απόλυτα μοναδικές. Σε καίριες στιγμές της ιστορίας της, η Ευρώπη δρομολόγησε με επιτυχία τολμηρές και

εκτεταμένες δημοκρατικές και θεσμικές καινοτομίες. Γιατί, λοιπόν, να μην καινοτομήσουμε και σήμερα, σε μια περίοδο κατά την οποία διαπιστώνεται «κόπωση» στον τομέα της ολοκλήρωσης, η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών είναι εύθραυστη και οι πολίτες βγαίνουν στους δρόμους για να ζητήσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και πραγματική συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες;

Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι οι δύο ακόλουθες κατευθύνσεις αποκλείονται για το μέλλον της ΕΕ. Κατ' αρχάς, η διάλυση της ΕΕ και η επιστροφή στη διακυβερνητική προσέγγιση, προσέγγιση που θα σηματοδοτούσε το τέλος του ευρωπαϊκού ονείρου της «Ευρώπης των λαών». Αυτή η επιλογή, την οποία προωθούν εκείνες οι πολιτικές δυνάμεις που αντιτάσσονται σθεναρά στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σε πολλές χώρες, θα μπορούσε απλούστατα να θέσει σε κίνδυνο την ειρήνη και τις μελλοντικές γενιές. Κατά δεύτερον, αποκλείεται η διατήρηση της παρούσας κατάστασης, που αποτελεί εκ των πραγμάτων μια λύση που προτείνει η πλειοψηφία των πολιτικών δυνάμεων. Αυτό θα σήμαινε τη διατήρηση μιας ασύμμετρης Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία χαρακτηρίζεται αφενός από μια μεγάλη και ολοένα και πιο παγκοσμιοποιημένη αγορά και, αφετέρου, από γραφειοκρατικές διαδικασίες παρακολούθησης και συντονισμού. Είναι πασιφανές ότι όλο και περισσότεροι πολίτες απορρίπτουν αυτήν την «ανολοκλήρωτη και πολύπλοκη Ευρώπη», η οποία δεν τους εξασφαλίζει προστασία και τους διαιρεί αντί να τους ενώνει.

Η ΕΟΚΕ συνιστά μια άλλη πορεία, η οποία θα στηριχθεί στους οικονομικούς και τους κοινωνικούς παράγοντες της Ευρώπης προκειμένου να προσδιοριστούν και να ενδυναμωθούν τα κοινά μας συμφέροντα και αυτό το θεμέλιο να χρησιμοποιηθεί για την οικοδόμηση κοινών πολιτικών που προάγουν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, τη δημοκρατία και την αμοιβαία αλληλεγγύη. Αυτή η πορεία θα απαιτούσε την εκ νέου εφεύρεση της κοινοτικής μεθόδου, έτσι όπως την συνέλαβε ο Jean Monnet. Η κοινοτική μέθοδος «Plus» θα συνεπαγόταν την ύπαρξη ισχυρών θεσμών με ένα ισχυρό ευρωπαϊκό όραμα, οι οποίοι θα δρούσαν στο πλευρό της κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση του Ευρωπαϊκού σχεδίου. Αυτό θα συνεπαγόταν επίσης τον περιορισμό της διακυβερνητικής διάστασης¹.

Η Ευρώπη είναι ικανή να εισάγει δημοκρατικές καινοτομίες μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο (π.χ. η πρωτοβουλία Ευρωπαίων πολιτών). Η κοινοτική μέθοδος «Plus» συνιστά μια περισσότερο διαρθρωμένη και ολοκληρωμένη μέθοδο, καθώς και ένα σημαντικό βήμα προόδου σε σχέση με τις συνηθισμένες διαδικασίες διαβούλευσης. Αποτελεί ένα όραμα γνήσιου διαλόγου με σημαντικούς κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες, ενός διαλόγου με άμεσο αντίκτυπο στις πολιτικές της Ένωσης. Η Συνθήκη της Λισαβόνας άνοιξε ήδη τον δρόμο προς μια περισσότερο συμμετοχική δημοκρατία στην Ευρώπη. Αυτό όμως το δυναμικό πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω. Η απόφαση που λαμβάνεται σε μια χώρα μπορεί να επηρεάσει βαθιά τους πολίτες άλλων χωρών. Χρειαζόμαστε ισχυρότερους θεσμούς, οι οποίοι θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν αυτήν την κατάσταση.

Προς τούτο, και σε συνέχεια των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της σύνθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 2015 αποτελεί την πλέον κατάλληλη στιγμή για να οργανωθεί μια Ευρωπαϊκή Συνέλευση στη βάση της συμμετοχικής δημοκρατίας και της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στα κοινά. Αυτή η Συνέλευση είναι αναγκαία όχι μόνο για να ενθαρρυνθεί η συζήτηση σχετικά τον δημοκρατικό σχεδιασμό της Ευρώπης, αλλά και για να καταρτιστεί ένα γνήσιο πρόγραμμα με βάση τα αιτήματα των πολιτών, τα οποία καλούνται να εξετάσουν η Ένωση και τα κράτη μέλη.

Μια Ένωση με επίκεντρο τον πολίτη θα πρέπει να ανταποκριθεί στους βασικούς προβληματισμούς των Ευρωπαίων. Σύμφωνα με την έρευνα του Ευρωβαρομέτρου του Δεκεμβρίου 2013², η εμπιστοσύνη των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έφτασε στο 31% το χαμηλότερο ποσοστό στην ιστορία της, ενώ τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων θεωρούν ότι η φωνή τους δεν εισακούγεται στην ΕΕ. Η ανεργία και η οικονομική κατάσταση (αναφέρθηκαν από το 51% και το 33% των ερωτηθέντων αντιστοίχως) συνιστούν σε μεγάλο βαθμό τις πλέον προβαλλόμενες ανησυχίες των Ευρωπαίων, ενώ τα δύο σημαντικότερα θέματα που καλείται να αντιμετωπίσει η ΕΕ θεωρούνται η ανεργία (από το 48% των ερωτηθέντων) και η οικονομική κατάσταση (από το 38% των ερωτηθέντων). Παρά το χαμηλό επίπεδο γενικής εμπιστοσύνης στην ικανότητά της να επιλύσει την κρίση, η ΕΕ εξακολουθεί να θεωρείται ο καταλληλότερος φορέας για να αντιστρέψει τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης (σε ποσοστό 22% των ερωτηθέντων - μια σχετική πλειοψηφία).

Λόγω της κρίσης, από την οποία οι Ευρωπαίοι δεν βλέπουν διέξοδο, διακυβεύεται η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων εξαιτίας της αύξησης των ανισοτήτων και των αντιδημοκρατικών αντιλήψεων, συνεπώς, το συγκεκριμένο ζήτημα θα πρέπει να αποτελέσει κατεχόμενη προτεραιότητα στο θεματολόγιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο συναφές θέμα της προσβασιμότητας, ως ανθρώπινου δικαιώματος των ατόμων με αναπηρίες, πρέπει επίσης να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή³.

Η ΕΟΚΕ μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας - την ικανότητα, δηλαδή, των πολιτικών θεσμών και των κοινωνικών οργανώσεων να προάγουν τα θεμελιώδη δικαιώματα, τις δημοκρατικές αξίες, τον πλουραλισμό και την ανοχή. Η οικονομική κρίση και ο αντίκτυπός της αποτελούν σήμερα τις κύριες κινητήριες δυνάμεις του ευρωπαϊκού θεματολογίου. Έχει απόλυτη προτεραιότητα για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αντιταχθούν στις αντιδημοκρατικές αντιλήψεις και τη συναφή ρητορική, οι οποίες κερδίζουν σε επικίνδυνο βαθμό έδαφος σε σημείο που να συνιστούν, σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, μέρος του κυρίαρχου πολιτικού λόγου.

Εξίσου σημαντικό είναι να ενισχυθούν τα θεσμικά όργανα που συμμετέχουν στον διάλογο των πολιτών σε όλα τα επίπεδα. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να επανασυνδεθεί με τους προβληματισμούς των πολιτών, μέσα από την αλληλεπίδραση με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών. Η βιωσιμότητα των ευρωπαϊκών και των εθνικών θεσμών διακυβεύεται και οι διαβουλευτικές και συναινετικές διαδικασίες μπορούν να ενδυναμώσουν τη νομιμότητα και την ουσία τους.

Τέλος, η έννοια της αλληλεγγύης θα πρέπει να επεκταθεί προκειμένου να συμπεριληφθούν σε αυτήν και άλλες μορφές αλληλεπίδρασης (για παράδειγμα, αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, μεταξύ των ατόμων με αναπηρίες και εκείνων χωρίς). Η αλληλεγγύη συνιστά κάτι που οικοδομείται σταδιακά, σε βάθος χρόνου και μέσα από μια διαρκή διαδικασία εκπαίδευσης. Η αλληλεγγύη είναι καθοριστικής σημασίας για να αναπτυχθεί ένα σταθερό και αποτελεσματικό πολιτικό οικοδόμημα και αυτό συνεπάγεται αύξηση του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Στο προτεινόμενο σχέδιο δράσης διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις σε τρεις τομείς που έχουν άμεση επίδραση στις ευκαιρίες ζωής κάθε ατόμου που ζει και εργάζεται στην ΕΕ.

III.

Σχέδιο δράσης της ΕΟΚΕ: Μια Ευρώπη των αξιών στην πράξη

Η ΕΕ μεταβάλλεται διαρκώς. Χρειαζόμαστε μια σαφή αξιολόγηση της κατάστασης της ευρωπαϊκής κοινωνίας και των ευρωπαϊκών πολιτικών, καθώς και σαφή αντίληψη των τρεχουσών προκλήσεων. Συνιστά αποστολή της ΕΟΚΕ να ενσωματώσει την ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών στη διαδικασία του θεσμικού μετασχηματισμού και να ενεργοποιήσει το δυναμικό της έτσι ώστε αυτή να συμβάλει στην περαιτέρω ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Το σχέδιο δράσης βασίζεται στην πείρα και την εμπειρογνωσία των μελών της ΕΟΚΕ και παρουσιάζει μια σειρά προτάσεων που θα βοηθήσουν την ΕΕ να προσεγγίσει τον στόχο της, ανταποκρινόμενη, συγχρόνως, στις τρέχουσες και τις μελλοντικές προκλήσεις. Το υπό εξέταση σχέδιο δράσης προτείνει συγκεκριμένα μέτρα σε τρεις αλληλένδετους και συμπληρωματικούς τομείς.

A. Οικοδόμηση μιας ευημερούσας Ευρώπης με την εδραίωση της Οικονομικής Ένωσης

Τα τελευταία χρόνια, η ΕΟΚΕ έχει παρουσιάσει επανειλημμένα τις ιδέες και προτάσεις της σχετικά με τα νέα εργαλεία για την οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ⁴. Αυτές οι ιδέες και προτάσεις αντικατοπτρίζουν τις απόψεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με το πώς θα πρέπει να προχωρήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση προς την οικονομική και κοινωνική ολοκλήρωση. Κεντρικό επιχείρημα αυτών των απόψεων συνιστά η ανάγκη για ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, καθώς και για εκτενέστερη και βαθύτερη οικονομική ολοκλήρωση και κοινωνική συνοχή - όχι απλώς βελτίωση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών - έτσι ώστε οι Ευρωπαίοι να μπορούν να αντλήσουν οφέλη από την εσωτερική αγορά.

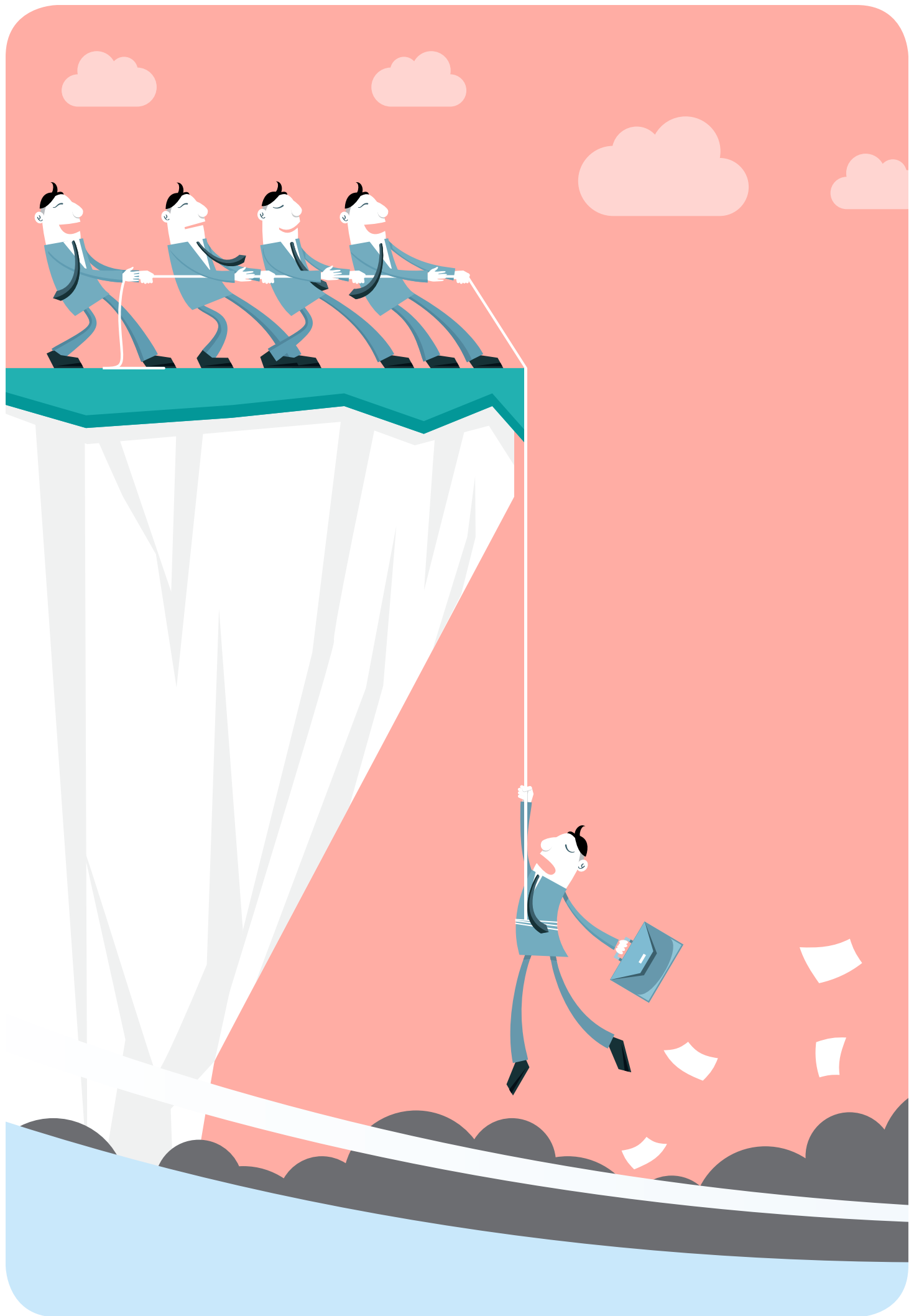
Η κρίση κατέδειξε σαφώς τόσο το οικονομικό και το κοινωνικό κόστος της μη-Ευρώπης όσο και τις αποκλίσεις και την προστιθέμενη αξία της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως - αλλά όχι αποκλειστικά - για τις χώρες της ζώνης του ευρώ. Η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και η ανακοίνωση του Προέδρου της ΕΚΤ, Mario Draghi, ο οποίος δήλωσε τον Ιούλιο του 2012 ότι θα κάνει «ότι χρειαστεί» για τη διάσωση του ενιαίου νομίσματος, ανακούφισαν προσωρινά την αστάθεια των αγορών και αποκατέστησαν την εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων πολιτών και των επιχειρήσεων ανά τον κόσμο ότι η Ευρώπη δεν θα καταρρεύσει και ότι η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη εξακολουθεί να υφίσταται.

Η ΕΟΚΕ επικρότησε, ως εκ τούτου, την κοινή προσέγγιση των τεσσάρων προέδρων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της Επιτροπής, της Ευρωμάδας και της ΕΚΤ που περιέχεται στην έκθεση με τίτλο Προς μια ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση, την οποία παρουσίασαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο 2012⁵, και η οποία προτείνει τη μετάβαση, εντός της ερχόμενης δεκαετίας, προς μια ισχυρότερη αρχιτεκτονική της ΟΝΕ βάσει ολοκληρωμένων πλαισίων για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, για θέματα προϋπολογισμού και για την οικονομική πολιτική, καθώς και βάσει μιας ισχυρότερης κοινωνικής διάστασης. Δυστυχώς, η διαδικασία που ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2012 έχει σε μεγάλο βαθμό περιοριστεί σε διακυβερνητικό επίπεδο στο Συμβούλιο, μολονότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η ΕΟΚΕ έχουν επανειλημμένα υπογραμμίσει ότι η επιτυχία της εμβάθυνσης της ολοκλήρωσης της ΕΕ εξαρτάται, κατά κύριο λόγο, από την ενσωμάτωση των Ευρωπαίων πολιτών στη διαδικασία ήδη από τα αρχικά της στάδια. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι μια αμιγώς διακυβερνητική προσέγγιση θα αποδυναμώσει περαιτέρω την υποστήριξη των πολιτικών δυνάμεων, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών για μια πιο ολοκληρωμένη Ευρώπη. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ διατύπωσε λεπτομερείς συστάσεις σχετικά με τη βελτίωση της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην οικονομική διακυβέρνηση τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο⁶.



Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι απαιτείται επείγοντως πρόοδος στην πορεία προς την Οικονομική Ένωση, δεδομένου ότι τα θεμελιώδη προβλήματα της ΕΕ εξακολουθούν να υφίστανται. Από τα τέσσερα δομικά στοιχεία για την αναδιάρθρωση της ΟΝΕ που περιέχονται στην προαναφερόμενη έκθεση, ελάχιστα πράγματα απομένουν από την προσπάθεια εξάλειψης των συστημικών ελλείψεων της οικοδόμησης της ΟΝΕ βάσει της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕΟΚΕ παροτρύνει τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να προχωρήσουν προς την Οικονομική και Δημοσιονομική Ένωση εντός της προσεχούς πενταετίας ως απαραίτητο συμπλήρωμα της Νομισματικής Ένωσης. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Ένωση θα πρέπει να στηριχθεί στις δημοσιονομικές συνεργίες μεταξύ των κρατών μελών και να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- 1. Κοινές ευρωπαϊκές προσπάθειες στον τομέα των επενδύσεων:** ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Επενδύσεων σε ένα ενοποιημένο χρηματοοικονομικό πλαίσιο προκειμένου να εξασφαλιστούν επαρκείς επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό της Ευρώπης, μακροπρόθεσμη ευημερία και απασχόληση για όλους, καθώς και καλύτερη ποιότητα ζωής μέσα από μια ποιοτική ανάπτυξη. Η ενεργειακή πολιτική στην Ευρώπη έχει εν προκειμένω ξεχωριστή σημασία. Ένα τέτοιο πρόγραμμα, με έναν ισχυρό πυλώνα κοινωνικών επενδύσεων για περισσότερες και ποιοτικότερες θέσεις εργασίας, θα αποσκοπούσε στον συνδυασμό της μακροπρόθεσμης αύξησης της παραγωγικότητας με την οικονομική ανάκαμψη βραχυπρόθεσμα. Θα μπορούσε να δώσει νέα ώθηση για την ποιοτική ανάπτυξη μέσω βιώσιμων πολιτικών στους κλάδους της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, οι οποίες θα εστιάζονται στην ορθολογική χρήση των πόρων.
- 2. Κοινή διαχείριση του χρέους της ευρωζώνης⁷,** συμπεριλαμβανομένης της σύστασης ενός Ταμείου Απόσβεσης Χρέους, όπως ζητά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁸ και της έκδοσης ομολόγων της ζώνης του ευρώ, όπως ορίζεται στην Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁹, καθώς και πιο βραχυπρόθεσμων ευρωομολόγων (eurobills).
- 3. Καλύτερος συντονισμός των δημοσιονομικών πολιτικών,** όχι μόνον όσον αφορά το σκέλος των δαπανών, όπως προβλέπεται στη δέση οικονομικής διακυβέρνησης («εξάπτυχο»), στη δεύτερη δέση οικονομικής διακυβέρνησης («δίπτυχο») και στη Δημοσιονομική Συνθήκη, αλλά και όσον αφορά την πλευρά των εσόδων, μέσω καλύτερα συντονισμένων φορολογικών πολιτικών προκειμένου να αποτραπεί η φοροδιαφυγή και να ενισχυθεί η δημοκρατική νομιμότητα¹⁰.
- 4. Ασφαλιστικές εγγυήσεις των καταθέσεων** και η δυνατότητα ανακεφαλαιοποίησης απευθείας μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας των τραπεζών που χαρακτηρίζονται από έλλειψη ρευστότητας, αλλά δεν είναι αφερέγγυες και η δημιουργία ενός αξιόπιστου δημοσιονομικού συστήματος στήριξης έτσι ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στον τραπεζικό τομέα και να αποδεσμευτεί η πιστωτική ασφυξία, ειδικά για τις ΜΜΕ¹¹.
- 5. Εφαρμογή του εκ των προτέρων συντονισμού της οικονομικής πολιτικής,** όπως προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹², συμπεριλαμβανομένης της συγκρότησης ενός μηχανισμού δημοσιονομικής ικανότητας και αλληλεγγύης σε επίπεδο ΕΕ, ο οποίος θα απορροφά τους ασύμμετρους κραδασμούς¹³. Η ΕΟΚΕ επιδοκίμασε τη Διαδικασία Μακροοικονομικών Ανισορροπιών ως ένα σημαντικό εργαλείο της νέας δομής της οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Ωστόσο, η διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου που εφαρμόζεται επί του παρόντος θα πρέπει να αναθεωρηθεί και να ενισχυθεί ούτως ώστε να μειωθούν με συμμετρικό τρόπο τόσο τα ελλείμματα όσο και τα πλεονάσματα¹⁴.
- 6. Βήματα προόδου προς μια συνεκτική δημοσιονομική και φορολογική ένωση** μέσα από τον πραγματικό συντονισμό των εθνικών και ευρωπαϊκών προϋπολογισμών και παράλληλη μετάβαση στη βαθμιαία καθιέρωση ενός κοινού προϋπολογισμού για τη ζώνη του ευρώ, βάσει του οποίου διαμορφώνεται η μακροοικονομική πολιτική ως συμπλήρωμα της νομισματικής πολιτικής σε επίπεδο Ένωσης¹⁵.
- 7. Συνέχιση των δράσεων για τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού συστήματος ασφάλισης κατά της ανεργίας¹⁶,** ούτως ώστε να αμβλυνθούν οι νομισματικές πιέσεις και να αποτραπεί το ενδεχόμενο οι μισθολογικές πολιτικές των κρατών μελών να επωμιστούν όλο το βάρος τυχόν ασύμμετρων κραδασμών.
- 8. Ενθάρρυνση του επιχειρηματικού πνεύματος** και διευκόλυνση της σύστασης και της διατήρησης των επιχειρήσεων. Οι εθνικές αρχές θα πρέπει να διαμορφώσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες με τη θέσπιση δίκαιων κανόνων ανταγωνισμού, να ενισχύσουν την επιβολή της νομοθεσίας και τον τρόπο λειτουργίας του δικαστικού συστήματος και να εξασφαλίσουν ένα όσο το δυνατόν σταθερότερο ρυθμιστικό περιβάλλον.
- 9. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη συμφώνησαν συλλογικά να θέσουν την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης** στο επίκεντρο των πολιτικών της Ένωσης στους τομείς του περιβάλλοντος, της οικονομίας και, πρωτίστως, της ενέργειας. Η Ένωση οφείλει να αντιμετωπίσει τις τρέχουσες ανησυχίες των πολιτών σε ό,τι αφορά το κόστος της ενέργειας, τα καύσιμα υδρογονανθράκων που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές, καθώς και την παροχή θερμότητας και ηλεκτρισμού για οικιακή και επαγγελματική χρήση. Η ΕΟΚΕ συνιστά να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ενέργειας με την επίτευξη προόδου στα σχέδια σύνδεσης των εθνικών ενεργειακών δικτύων σε ένα ευρωπαϊκό δίκτυο, το οποίο θα επιτρέψει τη βελτιστοποίηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την εναρμόνιση των τιμών μεταξύ των κρατών μελών.
- 10. Ενίσχυση της προστασίας και των δικαιωμάτων των καταναλωτών στο πλαίσιο των δικαιωμάτων των πολιτών,** με στόχο την αύξηση της συμμετοχής των καταναλωτών και την ενδυνάμωση της θέσης τους σε ό,τι αφορά τον καθορισμό βιώσιμων και υπεύθυνων πολιτικών για την οικονομική και την κοινωνική ανάπτυξη.



Β. Οικοδόμηση μιας δίκαιης Ευρώπης με την ανάπτυξη της Κοινωνικής Ένωσης για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης

Λόγω της οικονομικής κρίσης και των κοινωνικών της επιπτώσεων, ένας μεγάλος αριθμός πολιτών φοβάται ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο διακυβεύεται και ότι η ολοκλήρωση της αγοράς κυριαρχεί στο θεματολόγιο της ΕΕ. Ως αποτέλεσμα, οι πολίτες χάνουν την εμπιστοσύνη τους στην προθυμία και την ικανότητα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας των ανθρώπων. Ποια ήταν μέχρι σήμερα τα κύρια στοιχεία της «Κοινωνικής Ευρώπης»; Στο Λευκό Βιβλίο που εξέδωσε το 1994 η Επιτροπή με θέμα την κοινωνική πολιτική το «ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο» περιγράφεται με όρους αξιών μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η δημοκρατία και τα ατομικά δικαιώματα, η ελευθερία των συλλογικών διαπραγματεύσεων, η οικονομία της αγοράς, η ισότητα ευκαιριών για όλους και η κοινωνική ευημερία και αλληλεγγύη. Το μοντέλο αυτό βασίζεται στην πεποίθηση ότι η οικονομική και η κοινωνική πρόοδος είναι άρρηκτα συνδεδεμένες: «Για την επιτυχή οικοδόμηση του μέλλοντος της Ευρώπης, πρέπει να συνεκτιμηθεί τόσο η ανταγωνιστικότητα όσο και η αλληλεγγύη»¹⁷.

Η ΕΟΚΕ έχει υπογραμμίσει επανειλημμένα ότι η ΕΕ δεν συνιστά απλώς μια ενιαία αγορά, αλλά ένα μεγαλόπνοο πολιτικό σχέδιο, το οποίο θεμελιώνεται σε ισχυρές αξίες και θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, και ότι η οικονομική ανάπτυξη στην ΕΕ θα πρέπει πάντοτε να συμβαδίζει αρμονικά με την κοινωνική πρόοδο. Βασική πρόκληση μετά την κρίση αποτελεί η μείωση της φτώχειας και η ανάκτηση της εμπιστοσύνης σε μια δίκαιη και κοινωνική διαδικασία ολοκλήρωσης. Θα πρέπει, συνεπώς, να δοθεί η ίδια προσοχή στις κοινωνικές και στις οικονομικές ανισορροπίες. Μολονότι η κοινωνική

πολιτική αποτελεί συντρέχουσα αρμοδιότητα της ΕΕ και των κρατών μελών, όπου τα διαφορετικά εθνικά κοινωνικά συστήματα και οι αντίστοιχες κοινωνικές πολιτικές πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται με τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες, εντούτοις, είναι ζωτικής σημασίας για την αποδοχή της διαδικασίας ολοκλήρωσης.

Επομένως, τα θεμελιώδη στοιχεία μιας περισσότερο «Κοινωνικής Ένωσης» - ως κινητήριου μοχλού μιας άκρως ανταγωνιστικής κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος - εντοπίζονται στα ελάχιστα ευρωπαϊκά κοινωνικά πρότυπα, τους μηχανισμούς αλληλεγγύης μέσω προγραμμάτων και χρηματοδοτικών καθεστώτων, καθώς και στους κοινωνικούς σταθεροποιητές και τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην εξασφάλιση ίσης μεταχείρισης και δίκαιης κινητικότητας για όλους στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι πολιτικές πρέπει να εστιάζονται περισσότερο στους πολίτες παρά στις αγορές. Τα τελευταία έτη, η ΕΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένα ότι θα πρέπει να δοθεί ξεχωριστή προσοχή στην πλήρη απασχόληση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και στην εξασφάλιση καλύτερης αντιστοιχίας μεταξύ των επαγγελματικών προσόντων και των αναγκών της αγοράς εργασίας, στην απασχολησιμότητα, στην ποιότητα της εργασίας και στη δημιουργία ποιοτικότερων και πιο οικολογικών θέσεων εργασίας. Η Ευρώπη θα πρέπει να δώσει μεγαλύτερη ώθηση και να ενισχύσει την αξιοπιστία της προκειμένου να εκπληρώσει τους στόχους στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και η ενίσχυση της παρακολούθησης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η Συνθήκη της Λισαβόνας προσφέρει νέες δυνατότητες για την ενδυνάμωση των κοινωνικών πτυχών της Ευρώπης, οι οποίες δεν έχουν ακόμη πλήρως διερευνηθεί.

Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να αναπτύξουν μια «Κοινωνική Ένωση» με τις ακόλουθες βασικές προτεραιότητες:

- 1. Εστίαση στην κοινωνική συνοχή σε όλους τους τομείς πολιτικής:** η τελευταία διεύρυνση της ΕΕ, ακολουθούμενη από την κοινωνική κρίση, οι αυξανόμενες ανισότητες τόσο μεταξύ όσο και εντός των κρατών μελών και η υπόσχεση για κοινωνική συνοχή και κοινωνική πρόοδο, η οποία δεν υλοποιήθηκε για όλους. Χρειάζεται επομένως μια νέα ώθηση για την κοινωνική συνοχή.
- 2. Εκπόνηση νέας Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Ατζέντας με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων:** Σε ένα πρόγραμμα κοινωνικής δράσης, το οποίο θα περιλαμβάνει ένα Σχέδιο δράσης, μπορούν να καθοριστούν σαφείς και απτοί στόχοι, τόσο ποιοτικοί όσο και ποσοτικοί, οι οποίοι να βασίζονται και να βελτιώνουν τους στόχους που έχουν ήδη τεθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ιδίως για να υποστηριχθούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την επαναβιομηχάνιση της Ευρώπης, τη βελτίωση των υπηρεσιών, τη μείωση και εξάλειψη της μαζικής ανεργίας, τη διασφάλιση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων, την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των νέων θέσεων εργασίας, την καταπολέμηση της φτώχειας, τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης, την προώθηση των κοινωνικών επενδύσεων, την ενθάρρυνση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, τη βελτίωση της δίκαιης κινητικότητας, την ανάπτυξη της κοινωνικής διακυβέρνησης, καθώς και τη συμμετοχική οικείωση του Ευρωπαϊκού σχεδίου¹⁸.

3. **Εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων**, έτσι ώστε να διασφαλιστεί το δικαίωμα εργασίας και διαμονής σε άλλο κράτος, το οποίο συνιστά μια από τις θεμελιώδεις ελευθερίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απαγόρευση κάθε μορφής διάκρισης, η οποία κατοχυρώνεται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και στις ευρωπαϊκές Συνθήκες, έχει καθοριστική σημασία για τους Ευρωπαίους πολίτες. Η ΕΟΚΕ αντιτίθεται σε οποιονδήποτε περιορισμό αυτής της θεμελιώδους ελευθερίας και ανησυχεί σχετικά με την τρέχουσα αμφισβήτηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων. Επιπλέον, τα επόμενα πέντε χρόνια, θα χρειαστούν αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να κατοχυρωθεί η δίκαιη κινητικότητα.
4. **Θέσπιση προτύπων για ένα ελάχιστο εισόδημα**: ένα από τα διδάγματα που αντλήσαμε από την κοινωνική κρίση είναι η εξασφάλιση καλύτερης προστασίας για τους πολίτες. Δεν αρκεί η δημιουργία «ασπίδας σωτηρίας» μόνο για τις τράπεζες - οι άνθρωποι την χρειάζονται εξίσου. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει την ανάληψη ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας με στόχο τη θέσπιση ευρωπαϊκών προτύπων για ένα ελάχιστο εισόδημα. Σε καιρούς κρίσης, η Ευρώπη χρειάζεται ισχυρούς οικονομικούς και κοινωνικούς σταθεροποιητές¹⁹.
5. **Βελτίωση των προοπτικών των νέων**: Η Ευρώπη δεν μπορεί να αρκестεί απλώς στο να περιμένει τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης. Θα πρέπει να αναλάβει άμεση και αποτελεσματική δράση ώστε να βελτιώσει τις προοπτικές απασχόλησης των νέων Ευρωπαίων. Εξάλλου, σε πολλά κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπιστούν τα διαρθρωτικά προβλήματα με τη βοήθεια μεταρρυθμίσεων των αγορών εργασίας και των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Μια «χαμένη γενιά», με το δυναμικό των νέων ανθρώπων να μένει αναξιοποίητο, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη συνολική ιδέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Πρέπει να προβλεφθούν επαρκείς χρηματοδοτικοί πόροι για τον σκοπό αυτόν. Σύμφωνα με το πρότυπο του Ταμείου Παγκοσμιοποίησης, πρέπει να θεσπιστεί ένα κοιντικό πρόγραμμα για την απασχόληση των νέων (Ταμείο για την Απασχόληση των Νέων)²⁰.
6. **Πρώθηση της κοινωνικής εταιρικής σχέσης και αυτονομία των συλλογικών διαπραγματεύσεων**: Είναι ζωτικής σημασίας να προαχθεί η αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και ο ειδικός ρόλος που αυτοί διαδραματίζουν, όπως προβλέπεται στις Συνθήκες, και, πρωτίστως, να τηρείται πλήρως η αυτονομία των μισθολογικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού Εξαμήνου». Εκτός αυτού, η ΕΕ θα πρέπει να μεριμνήσει για την πλήρη τήρηση των συμφωνιών μεταξύ των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων. Αυτό σημαίνει ότι οι συμφωνίες που συνάπτονται στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου θα πρέπει να μετουσιωθούν σε δεσμευτική νομοθεσία, εφόσον το επιθυμούν οι κοινωνικοί εταίροι.
7. **Ανάπτυξη θεματολογίου της ΕΕ για την «Εργασία 4.0»** με την καλλιέργεια εργασιακών σχέσεων που εξασφαλίζουν τη δημοκρατία στον χώρο εργασίας: η επαρκής τήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων και οι κατάλληλες ρυθμίσεις στους τομείς της υγείας και της ασφάλειας συνιστούν ζωτικά στοιχεία για τη διαμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Οι νέες τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις όπως το υπολογιστικό νέφος (cloud computing), η εξέλιξη όσον αφορά τα μαζικά δεδομένα (big data) και τις αλυσίδες αξίας δεδομένων (data value chain), τα έξυπνα εργοστάσια, η ρομποτική, κλπ. αλλάζουν τον κόσμο της εργασίας. Για τον αναγκαίο εκσυγχρονισμό της βιομηχανικής βάσης και των υπηρεσιών της ΕΕ χρειάζεται η ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων στις διαδικασίες κοινωνικής καινοτομίας.
8. **Καταπολέμηση των διακρίσεων και εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους**: αυτό προϋποθέτει (α) καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου σε ότι αφορά την κοινωνική προστασία, αποτελεσματικότερη διασφάλιση της ισότητας των αμοιβών, αύξηση του ποσοστού των γυναικών στα διοικητικά και τα εποπτικά συμβούλια και διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας περί ίσης μεταχείρισης και (β) απαγόρευση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας σε ότι αφορά την κοινωνική προστασία και εξασφάλιση αποτελεσματικότερων εγγυήσεων ότι όλα τα άτομα με αναπηρίες θα μπορούν να απολαύσουν ισότιμα όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και όλες τις θεμελιώδεις ελευθερίες.
9. **Ένα κοινωνικό πρωτόκολλο προόδου στις Συνθήκες**: η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει τη συμπερίληψη ενός κοινωνικού πρωτοκόλλου προόδου, το οποίο θα συνδέεται με τις ευρωπαϊκές Συνθήκες και θα στοχεύει στη διευκρίνιση της σχέσης μεταξύ θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων και οικονομικών ελευθεριών επιβεβαιώνοντας ότι η ενιαία αγορά δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά ιδρύθηκε με στόχο την επίτευξη κοινωνικής προόδου για όλους τους πολίτες της ΕΕ²¹.



Γ. Οικοδόμηση μιας δημοκρατικής Ευρώπης των πολιτών με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δημόσιου χώρου

Η οικονομική κρίση επιβεβαίωσε τον βαθμό διασύνδεσης της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Είναι σαφές ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν μπορεί να είναι νόμιμη και αποτελεσματική εάν δεν υποστηλώνεται από τις δέουσες κυβερνητικές δομές.

Μια δημοκρατική πολιτική οργάνωση στηρίζεται σε δύο πυλώνες: στον πυλώνα των πολιτών και στον πολιτικό πυλώνα. Οι δύο αυτοί πυλώνες συνδέονται με την έννοια της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στα κοινά. Η ΕΕ δεν μπορεί να επιβιώσει από την οικονομική και θεσμική κρίση χωρίς να λάβει τολμηρά μέτρα προκειμένου να καταστεί μια δημοκρατική πολιτική κοινότητα.

Προς τούτο, η ΕΟΚΕ προτρέπει τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να προωθήσουν άμεσα τη δημοκρατία και τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, κυρίως με την υλοποίηση των ακόλουθων προτάσεων:

- 1. Οργάνωση εκ μέρους της ΕΕ μιας Ευρωπαϊκής Συνέλευσης** στη βάση της συμμετοχικής δημοκρατίας και της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στα κοινά. Αυτή η Συνέλευση θα πρέπει να δρομολογηθεί το 2015.
- 2. Ενίσχυση των μηχανισμών της συμμετοχικής δημοκρατίας** σύμφωνα με το άρθρο 11 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Σε ό,τι αφορά τον οριζόντιο διάλογο (άρθρο 11 παράγραφος 1) και τον κάθετο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών (άρθρο 11 παράγραφος 2), η ΕΟΚΕ ζητά να θεσπιστούν κανόνες σχετικά με τις διαδικασίες εφαρμογής τους και τους παράγοντες που συμμετέχουν στο διάλογο²². Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης την εκπόνηση διεξοδικής μελέτης στην οποία θα επανεξετάζονται οι υφιστάμενες διαδικασίες που διέπουν τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής την επέκταση του Μητρώου Διαφάνειας ώστε να περιλαμβάνει και το Συμβούλιο· τη δημιουργία από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα μιας ενιαίας βάσης δεδομένων με πληροφορίες σχετικά με τις επαφές, τις διαβουλεύσεις και τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, καθώς και την εκπόνηση ετήσιας έκθεσης - ως χρήσιμου εργαλείου επικοινωνίας το οποίο θα καταδεικνύει την εμπέδεια των πρωτοβουλιών συμμετοχικής δημοκρατίας που έχουν ήδη αναληφθεί στην Ένωση²³.
- 3. Καθιέρωση κύκλων μαθημάτων σχετικά με την Ευρώπη**, τον πολιτισμό και την ιστορία της σε όλα τα κράτη μέλη· επίσης, τα μαθήματα αγωγής του πολίτη θα πρέπει να αποκτήσουν μεγαλύτερη βαρύτητα στα σχολικά αναλυτικά προγράμματα και, ταυτόχρονα, θα πρέπει να υπάρξει στήριξη και συντονισμός τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- 4. Ξεχωριστή εστίαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που εκχωρούνται με την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ΕΕ οφείλει να ενισχύσει την καλλιέργεια του πνεύματος των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε επίπεδο ΕΕ και θεωρεί ότι τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα είναι «αδιαίρετα» από τα αστικά και τα πολιτικά δικαιώματα και χρήζουν, ως εκ τούτου, ιδιαίτερης προσοχής, λαμβανομένων υπόψη των πορισμάτων και των συστάσεων που περιέχονται στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13ης Μαρτίου 2014 σχετικά με τις πτυχές της απασχόλησης και τις κοινωνικές πτυχές του ρόλου και των εργασιών της Τρόικας (ΕΚΤ, Επιτροπή και ΔΝΤ) όσον αφορά τις χώρες της ζώνης του ευρώ που έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής²⁴. Επομένως, η ΕΟΚΕ προτρέπει σθεναρά τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν για την οικοδόμηση πνεύματος εστιασμένου στην προστασία και στην προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλες τις βαθμίδες διακυβέρνησης και σε όλους τους τομείς της πολιτικής και της νομοθεσίας και, ταυτόχρονα, συνιστά θερμά στην Επιτροπή να αρθεί στο ύψος της αποστολής της ως θεματοφύλακας των Συνθηκών και να προτείνει την εφαρμογή πρόσθετων μέτρων και την ανάληψη δραστηριοτήτων προώθησης²⁵.

5. **Έγκριση του θεσμικού πλαισίου του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος και της Ευρωπαϊκής «ένωσης».** Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει εξάλλου την υποστήριξή της στο σχέδιο για το θεσμικό πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος και επαναλαμβάνει την αναγκαιότητα να αποφευχθεί οποιαδήποτε διαφοροποίηση μεταξύ των ιδρυμάτων αυτών και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων²⁶. Καλεί εκ νέου την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση σχετικά με τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Καταστατικού για τις ενώσεις²⁷.
6. **Άμεση επανεξέταση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των ελάχιστων προδιαγραφών για τη διαβούλευση** με στόχο την ενσωμάτωση καλύτερων προδιαγραφών όσον αφορά τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων με τη συμπερίληψη συστηματικότερων, πιο διαρθρωμένων και, εάν χρειασθεί, χρηματοδοτούμενων μηχανισμών διαβούλευσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει τουλάχιστον να μεριμνήσουν ότι συγκροτούνται συμβουλευτικά όργανα στο ενδεδειγμένο επίπεδο για να εκπληρώσουν συστάσεις σχετικά με την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή ευρέος φάσματος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με στόχο στην προώθηση του διαλόγου των πολιτών και της συναίνεσης για τη δημοκρατική διακυβέρνηση²⁸.
7. **Εκπόνηση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μιας Πράσινης Βίβλου** στην οποία θα παρουσιάζεται μια σαφής πρόταση πολιτικής σχετικά με τη θέσπιση μόνιμου και σταθερού πλαισίου για τον κάθετο, εγκάρσιο και οριζόντιο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Τα κράτη μέλη καλούνται να δημιουργήσουν τους αναγκαίους μηχανισμούς και οργανισμούς ώστε να καταστεί δυνατός ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών σε εθνικό και σε υποεθνικό επίπεδο.
8. **Χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι επί μακρόν διαμένοντες στην ΕΕ** ιδίων δικαιωμάτων με τους πολίτες της ΕΕ. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ισχύει για όλους όσοι διαμένουν στην Ευρώπη, όχι μόνον για τους πολίτες της ΕΕ. Συνεπώς, η ΕΕ θα πρέπει να θεσπίσει κώδικα μετανάστευσης ούτως ώστε να εξασφαλίσει μεγαλύτερη διαφάνεια και νομική σαφήνεια σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν στην ΕΕ. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία περί μετανάστευσης οφείλει να εγγυάται την ισότητα μεταχείρισης και την απαγόρευση των διακρίσεων²⁹.
9. **Προώθηση σχεδίων που έχουν ευρεία απήχηση στο κοινό**, όπως λόγω χάρη η Ευρωπαϊκή Κάρτα Νέων, το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο και η δημιουργία ενός διαρθρωμένου δημόσιου χώρου για τον ευρωπαϊκό διάλογο των πολιτών.

Βιβλιογραφία

- 1 Πρβλ. σχετικά τη γνωμοδότηση με θέμα Ανανέωση της κοινοτικής μεθόδου (κατευθυντήριες γραμμές) της 21ης Οκτωβρίου 2010 – SC/033 – CESE 1363/2010.
- 2 Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 80, Δεκέμβριος 2013, http://ec.europa.eu/economy_finance/crisis/documents/131201_en.pdf.
- 3 Βλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Η προσβασιμότητα ως ανθρώπινο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες της 21ης Ιανουαρίου 2014, TEN/515 – CESE 3000/2013.
- 4 Εκτός από τις γνωμοδοτήσεις που αναφέρονται παρακάτω και με τη μορφή παραδειγμάτων, μπορείτε να συμβουλευτείτε επίσης τις γνωμοδοτήσεις με τα εξής θέματα: Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών για τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση της 17ης Φεβρουαρίου 2011 - ECO/282 – CESE 352/2011, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αποτελεσματική επιβολή της δημοσιονομικής εποπτείας στη ζώνη του ευρώ - ECO/285 - CESE 798/2011 και Πράσινη Βίβλος «Μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής οικονομίας» της 10ης Ιουλίου 2013 - ECO/347 – CESE 2677/2013.
- 5 http://ec.europa.eu/economy_finance/crisis/documents/131201_en.pdf.
- 6 Βλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2014 της 26ης Φεβρουαρίου 2014 – EUR/006 – CESE 7466/2013.
- 7 Πρβλ. τις γνωμοδοτήσεις με θέματα: Ανάπτυξη και δημόσιο χρέος στην ΕΕ: δύο καινοτόμες προτάσεις της 23 Φεβρουαρίου 2012 - ECO/307 – CESE 474/2012, Δέκα χρόνια μετά, πού οδεύει το ευρώ; Το οικονομικό και πολιτικό μέλλον της ΕΕ και η νέα Συνθήκη της 22ας Μαΐου 2013 - ECO/334 - CESE 1929/2012 και Ανακοίνωση της Επιτροπής - Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Έναρξη συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο της 22ας Μαΐου 2013 - ECO/340 – CESE 166/2013.
- 8 Βλ. σχετικά το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη Σκοπιμότητα της έκδοσης ομολόγων σταθερότητας της 16ης Ιανουαρίου 2013 - P7_TA-PROV(2013)0018.
- 9 Βλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τη σκοπιμότητα εισαγωγής Ομολόγων Σταθερότητας της 11ης Ιουλίου 2012 - ECO/326 – CESE 1576/2012.
- 10 Βλ. σχετικά τη γνωμοδότηση με θέμα Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσαρμοσμένων της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών που έχουν ως νόμισμα το ευρώ της 13ης Φεβρουαρίου 2013 - ECO/336 - CESE 1932/2012.
- 11 Πρβλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Δέκα χρόνια μετά, πού οδεύει το ευρώ; Το οικονομικό και πολιτικό μέλλον της ΕΕ και η νέα Συνθήκη της 22ας Μαΐου 2013 - ECO/334 - CESE 1929/2012 και τη γνωμοδότηση με θέμα Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσαρμοσμένων της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών που έχουν ως νόμισμα το ευρώ της 13 Φεβρουαρίου 2013 - ECO/336 - CESE 1932/2012. Ο ΟΟΣΑ παραδέχθηκε πρόσφατα σφάλματα στις προβλέψεις του επειδή, εν μέρει, υποτίμησε την ταυτόχρονη εφαρμογή μέτρων λιτότητας στη ζώνη του ευρώ. Βλ. την έκθεση του ΟΟΣΑ με τίτλο "OECD forecasts during and after the financial crisis: a post mortem" (Προβλέψεις του ΟΟΣΑ κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης και μετά: μία «νεκροψία»), OECD Economics Department Policy Note, αριθ. 23, <http://www.oecd.org/eco/outlook/OECD-Forecast-post-mortem-policy-note.pdf>.
- 12 Πρβλ. σχετικά τις Ανακοινώσεις της Επιτροπής με θέμα Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Θέσηση μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας (COM (2013) 165 final) και με θέμα Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Εκ των προτέρων συντονισμός των σχεδίων για μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής (COM(2013) 166 final) της 20ής Μαρτίου 2013.

- 13 Βλ. τη γνωμοδότηση της 22ας Μαΐου 2013 σχετικά τις δύο παραπάνω ανακοινώσεις – ECO/348 - CESE 3043/2013.
- 14 Πρβλ. τις γνωμοδοτήσεις με θέμα την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κατασταλτικά μέτρα για τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών στην ευρωζώνη και την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών της 5ης Μαΐου 2011 – ECO/286 – CESE 799/2011 και με θέμα Δέκα χρόνια μετά, πού οδεύει το ευρώ; Το οικονομικό και πολιτικό μέλλον της ΕΕ και η νέα Συνθήκη της 22ας Μαΐου 2013 - ECO/334 - CESE 1929/2012 και με θέμα Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση της 15ης Μαρτίου 2011 – EUR/001 – CESE 544/2011.
- 15 Βλ. τις δύο γνωμοδοτήσεις ECO/334 και ECO/340 που αναφέρονται στην υποσημείωση 9.
- 16 Πραγματοποιήθηκε διαδικασία προβληματισμού στη βάση της οποίας καταρτίστηκε έγγραφο συζήτησης για την Επιτροπή (A euro-area wide unemployment insurance as an automatic stabiliser: Who benefits and who pays? - Μια ασφάλιση κατά της ανεργίας για όλη τη ζώνη του ευρώ ως αυτόματος σταθεροποιητής: Ποιος ωφελείται και ποιος πληρώνει;), χωρίς ωστόσο να εκδοθεί πρόταση της Επιτροπής. Σε δύο ανακοινώσεις (COM(2012) 777 final/2 και COM(2013) 690) γίνεται αναφορά στη δημοσιονομική ικανότητα της ζώνης του ευρώ και σε έναν σταθεροποιητικό μηχανισμό με ευρύτερο πεδίο εφαρμογής. Περισσότερες πληροφορίες στη δικτυακή θέση: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-837_en.htm Why has the Commission not proposed a euro area unemployment insurance scheme? (Γιατί η Επιτροπή δεν πρότεινε τη θέσπιση ενός συστήματος ασφάλισης κατά της ανεργίας για τη ζώνη του ευρώ;)
- 17 Λευκό Βιβλίο για την Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική - Η πορεία προς το μέλλον για την Ένωση της 27ης Ιουλίου 1994 - COM(94) 333 final.
- 18 Βλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Η κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της 22ας Μαΐου 2013 – CESE 1566/2013.
- 19 Πρβλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Ελάχιστο ευρωπαϊκό εισόδημα και δείκτες φτώχειας της 10ης Δεκεμβρίου 2013 – SOC/482 - CESE 1960/2013.
- 20 Βλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Ανακοίνωση της Επιτροπής – Στοχεύοντας σε μια ανάκαμψη με άφθονες θέσεις απασχόλησης της 15ης Νοεμβρίου 2012 – SOC/463 – CESE 1279/2012.
- 21 Πρβλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Ανακοίνωση της Επιτροπής - Ενιαία αγορά - Πράξη II: Μαζί για μια νέα ανάπτυξη της 16ης Ιανουαρίου 2013 – INT/655 – CESE 2039/2012.
- 22 Πρβλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Η εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας: η συμμετοχική δημοκρατία και η πρωτοβουλία ευρωπαίων πολιτών (άρθρο 11) της 17ης Μαρτίου 2010 - SC/032 – CESE 465/2010.
- 23 Βλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Αρχές, διαδικασίες και δράσεις για την εφαρμογή του άρθρου 11 παράγραφοι 1 και 2 της Συνθήκης της Λισαβόνας της 14ης Νοεμβρίου 2012 - SOC/423 – CESE 766/2012.
- 24 P7_TA(2014)0240
- 25 Πρβλ. τη γνωμοδότηση με θέμα την Ανακοίνωση της Επιτροπής – Στρατηγική για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση της 21ης Σεπτεμβρίου 2011 – SOC/401 – CESE 1381/2011, ΕΕ C 376, 22.12.2011, σ. 74-80.
- 26 Πρβλ. τη γνωμοδότηση με θέμα Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων της 14ης Φεβρουαρίου 2013- SC/036 – CESE 920/2013.
- 27 Βλ. τη γνωμοδότηση, η οποία αναφέρεται στην υποσημείωση 29.
- 28 Πρβλ. επίσης τη γνωμοδότηση με θέμα Ευρωπαϊκό έτος των πολιτών (2013) της 29ης Μαρτίου 2012 – SOC/428 - CESE 822/2012.
- 29 Βλ. σχετικά τη γνωμοδότηση με θέμα Ιθαγένεια χωρίς αποκλεισμούς, ανοιχτή στους μετανάστες της 16ης Οκτωβρίου 2013 – SOC/479 - CESE 3210/2013.



Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Υπεύθυνος έκδοσης: Μονάδα «Επισκέψεις και εκδόσεις»

EESC-2014-17-EL

www.eesc.europa.eu



© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2014
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.
Pictures: © Shutterstock 2014/NB_Factory



QE-02-14-427-EL-C
ISBN 978-92-830-2265-7
doi:10.2864/55275

EL